

ΑΝΟΙΧΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ:

«ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΧΟΥΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ, ΜΗΝ ΤΟΥΣ ΤΟ ΣΤΕΡΕΙΤΕ».

ΠΡΟΣ:

Τον Πρωθυπουργό της Ελληνικής Δημοκρατίας, Κυριάκο Μητσοτάκη

Την Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, Νίκη Κεραμέως

Τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, David Sassoli

Την Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ursula von der Leyen

Την ευρωπαϊά Επίτροπο για την Καινοτομία, την Έρευνα, τον Πολιτισμό, την Εκπαίδευση και τη Νεολαία, Mariya Gabriel

Τον ευρωπαϊό Επίτροπο για τη Δικαιοσύνη και τους Καταναλωτές, Didier Reynders

Αθήνα, 9 Μαρτίου 2021 – Οι υπογράφουσες οργανώσεις εκφράζουμε βαθιά ανησυχία για την κατάσταση που επικρατεί στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια σε σχέση με την πρόσβαση και τη συμπερίληψη παιδιών αιτούντων άσυλο και προσφύγων στην εκπαίδευση. Πιο συγκεκριμένα, εδώ και έξι χρόνια, δεν έχει καταστεί δυνατό να εξασφαλιστεί ομαλή και απρόσκοπτη πρόσβαση και συμπερίληψη των παιδιών αιτούντων άσυλο στην εκπαίδευση. Ως αποτέλεσμα, σήμερα, τα παιδιά αυτά είναι στην συντριπτική τους πλειοψηφία αποκλεισμένα από ένα από τα βασικότερα δικαιώματά τους. Μάλιστα, τα προβλήματα αυτά το τελευταίο χρόνο έχουν ενταθεί σε τέτοιο σημείο ώστε να μπορούμε πλέον να κάνουμε λόγο για ένα φαινόμενο εκτεταμένης «αποσχολαιοποίησης».

Πιο συγκεκριμένα:

Στα νησιά, όπου τα παιδιά διαμένουν σε Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης, καθώς και στα Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης Αλλοδαπών, η πρόσβαση σε σχολεία της τοπικής κοινότητας είναι σχεδόν μηδενική¹. Παρατηρούνται σοβαρές καθυστερήσεις και προσκόμματα με αποτέλεσμα να σημειώνεται τεράστια απόκλιση μεταξύ αριθμού εγγεγραμμένων παιδιών και παιδιών που φοιτούν.

Ωστόσο, η κατάσταση δεν είναι ευνοϊκή ούτε για τα παιδιά που διαμένουν σε δομές ανοιχτής φιλοξενίας στην ενδοχώρα. Τα προβλήματα που παρατηρούνται, αφορούν, κατά τόπους, σε ανόμοια ερμηνεία, εκ μέρους των ελληνικών αρχών, των πολιτικών περιορισμού της διασποράς του COVID-19, με αποτέλεσμα να επιβάλλεται απαγόρευση εξόδου από τις δομές φιλοξενίας στα παιδιά με τρόπο μεροληπτικό. Συγχρόνως, σε περιόδους καραντίνας η ελλιπής υποστήριξη αυτών των παιδιών για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση -εφόσον στις δομές όπου διαμένουν στερούνται την απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή- οδηγεί σε επιπλέον αποκλεισμό τους από την εκπαιδευτική διαδικασία. Επιπλέον, σε αρκετά σημεία της χώρας παρατηρούνται και άλλα προβλήματα, όπως για παράδειγμα, αδυναμία μεταφοράς των παιδιών στις σχολικές μονάδες

---

¹ Σύμφωνα με ενημέρωση της Βοηθού Συνηγόρου για τα Δικαιώματα του Παιδιού σε συνάντηση του Δικτύου για τα Παιδιά που Μετακινούνται, 13/02/21, βασισμένη σε έρευνα της εν λόγω Ανεξάρτητης Αρχής.

τους, υποστελέχωση και δυσλειτουργία των τάξεων υποδοχής, ανεπαρκής αριθμός θέσεων σε σχολεία και νηπιαγωγεία, προβλήματα και αυθαιρεσίες των διοικητικών αρχών των σχολείων αλλά και των τοπικών κοινοτήτων που αντιδρούν στην προοπτική συμμετοχής των παιδιών στην υποχρεωτική σχολική εκπαίδευση. Σε αυτά πρέπει να προστεθεί η ανησυχητική απουσία οποιασδήποτε μέριμνας από τις αρχές αναφορικά με τη συμπερίληψη αυτών των παιδιών στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Αρκετοί από τους συνυπογράφοντες παρουσιάσαμε τα παραπάνω προβλήματα στα αρμόδια υπουργεία, με κλειστή επιστολή, στις 3/2/2021. Στη βάση αυτής της επιστολής οι συνυπογράφουσες οργανώσεις προσκλήθηκαν σε διαδικτυακή συνάντηση από τη Διοίκηση την Παρασκευή 26/2/2021. Αναγνωρίζουμε την προθυμία των θεσμικών οργάνων να εγκαινιάσουν μια διαδικασία διαλόγου με φορείς της κοινωνίας των πολιτών για το επιτακτικό θέμα της εκπαίδευσης των παιδιών προσφύγων και το γεγονός ότι η Πολιτεία καλωσορίζει αυτή την ενέργεια. Ωστόσο, η παρούσα κατάσταση, με τις πολύ σοβαρές ελλείψεις και παραλείψεις που σημειώνονται, απαιτεί την άμεση ανάληψη δράσης από πλευράς των αρχών για να μη χαθεί ούτε μια μέρα πια στο σχολείο.

Σύμφωνα με την ελληνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία², η παιδεία παρέχεται δωρεάν και είναι υποχρεωτική για παιδιά ηλικίας 4 έως 15 ετών, συμπεριλαμβανομένης αυτής για τα παιδιά που αιτούνται άσυλο. Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, που αποτελεί και νόμο (Ν. 2101/92) του Ελληνικού Κράτους, σύμφωνα με τα άρθρα 28 και 29, εγγυάται ότι όλα τα παιδιά, χωρίς καμία εξαίρεση, έχουν το ίδιο δικαίωμα στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Η φοίτηση σε σχολείο είναι απαραίτητη για αυτά τα παιδιά όχι μόνο επειδή είναι, πρώτα και κύρια, δικαίωμά τους, αλλά επίσης λόγω της αβεβαιότητας και του άγχους που επιφέρει στα παιδιά και στις οικογένειές τους η πανδημία COVID-19, και για το γεγονός ότι τα περισσότερα έχουν χάσει πολύτιμο χρόνο από την εκπαίδευσή τους λόγω συγκρούσεων και άλλων δυσμενών συνθηκών στις χώρες προέλευσης ή διέλευσής τους κατά το -συχνά επίπονο- μεταναστευτικό τους ταξίδι. Η πρόσβαση στο σχολείο είναι καθοριστικός παράγοντας για να εξασφαλιστεί μια οργανωμένη καθημερινότητα και ένα ασφαλές περιβάλλον για μάθηση και ανάπτυξη, στοιχεία ζωτικής σημασίας για την ψυχική υγεία και ανάπτυξη προσωπικότητας τους³ αλλά και για την εύρυθμη λειτουργία ολόκληρης της κοινωνίας μας.

Για όλα τα παραπάνω, καλούμε την ελληνική κυβέρνηση να προβεί σε άμεσες ενέργειες ώστε να εξασφαλιστεί ισότιμη, ουσιαστική και ποιοτική εκπαίδευση για τα παιδιά όλων των ηλικιών και εθνικοτήτων, είτε διαμένουν στα νησιά είτε στην ενδοχώρα. Πιο συγκεκριμένα, καλούμε τις Ελληνικές αρχές να διασφαλίσουν ότι:

---

² Ενδεικτικά : Το άρθρο 14 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΧΔΘ), σχετικά με το Δικαίωμα στην Εκπαίδευση, το άρθρο 14 της Οδηγίας 2013/33/ΕΕ και το άρθρο 27 της Οδηγίας 2011/95/ΕΕ για την αναγνώριση. Στην ελληνική νομοθεσία τα άρθρα 28 και 51 του Ν. 4636/2019 προβλέπουν την εκπαίδευση των παιδιών αιτούντων και δικαιούχων διεθνούς προστασίας και την πρόσβαση σε αυτή και το άρθρο 60 περ. η´ του Ν. 4636/2019 προβλέπει την πρόσβαση των ασυνόδευτων παιδιών στην εκπαίδευση. Περαιτέρω, το άρθρο 21 παρ. 7 και 8 του Ν. 4251/2014 και το άρθρο 40 του Ν. 2910/2001 προβλέπουν την απρόσκοπτη πρόσβαση των παιδιών τρίτων χωρών στην εκπαίδευση. Για την απαγόρευση των διακρίσεων το άρθρο 21 του ΧΔΘ και το άρθρο 14 της ΕΣΔΑ σε συνδυασμό από το άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου 1 της ΕΣΔΑ και από την ελληνική νομοθεσία το άρθρο 3 παρ. 2 περ. γ´ του Ν. 4443/2016.

³ https://ec.europa.eu/echo/what/humanitarian-aid/education-emergencies_en

- Οι αποφάσεις που λαμβάνουν για την πρόσβαση των παιδιών στην εκπαίδευση, είναι σαφείς κι ότι πράγματι εφαρμόζονται, με παράλληλη άρση των όποιων εμποδίων παρουσιάζονται και με εναρμονισμένες πρακτικές ώστε να μην καθίστανται κενό γράμμα.
- Η πρόσβαση των παιδιών στην εκπαίδευση δεν θα διακόπτεται σε κανένα στάδιο της διαμονής τους στη χώρα, ανεξαρτήτως του καθεστώτος διαμονής των ίδιων ή των γονέων ή κηδεμόνων τους. Σε αυτή την κατεύθυνση, προτείνουμε την εξέταση της έκδοσης κάρτας φοίτησης μετακινούμενου μαθητή.
- Θα εγκαταλειφθεί οποιαδήποτε πολιτική τυπικής εκπαίδευσης που θα παρέχεται μέσα σε κλειστές ή ελεγχόμενες δομές φιλοξενίας, καθώς η δημιουργία «σχολείων γκέτο» απέχει ουσιαστικά από την έννοια της «ποιοτικής εκπαίδευσης» και συνιστά παραβίαση της νομοθεσίας⁴
- Θα εδραιωθούν μηχανισμοί παρακολούθησης της κατάστασης στην εκπαίδευση των προσφύγων και άμεσης ανταπόκρισης στα όποια προβλήματα παρουσιάζονται, σε βάθος χρόνου, με στόχο την διασφάλιση ισότητας ευκαιριών στην εκπαίδευση για όλους τους μαθητές και την καταπολέμηση της σχολικής διαρροής.
- Θα πραγματοποιηθούν εκτεταμένες και μετρήσιμες δράσεις ευαισθητοποίησης των σχολικών και των τοπικών κοινοτήτων υπενθυμίζοντας την υποχρέωση όλων να συμπεριλαμβάνουν τα παιδιά τρίτων χωρών στο σχολείο αλλά και τα αμοιβαία οφέλη από την καλλιέργεια μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας.
- Θα ληφθεί μέριμνα ούτως ώστε οι Προϊστάμενοι και οι Δ/ντές των Σχολικών Μονάδων όχι μόνο θα ενθαρρύνουν την προσέλευση των μαθητών προσφύγων στο σχολείο, αλλά και θα αναζητούν τα παιδιά αυτά που μένουν στην περιοχή τους και θα φροντίζουν για την εγγραφή και τη φοίτησή τους, όπως προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις για την υποχρεωτική φοίτηση, και δεν θα παρακωλύουν επ' ουδενί την εγγραφή και φοίτησή τους.

Καλούμε, επίσης, τους Ευρωπαίους ηγέτες να εξασφαλίσουν την εφαρμογή του Ευρωπαϊκού δικαίου σύμφωνα με το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ και τη Διεθνή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού, από τα οποία και η χώρα μας δεσμεύεται, καθώς και ότι καμία παραβίαση του δικαίου της ΕΕ δε θα γίνεται ανεκτή, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις που θέτει σε κίνδυνο ομάδες όπως τα παιδιά.

Η άμεση και ουσιαστική πρόσβαση των παιδιών στην εκπαίδευση είναι ζωτική για το μέλλον όλων μας.

ΟΙ ΥΠΟΓΡΑΦΟΥΣΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΛΕΣΒΟΥ
 ΑΡΣΙΣ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΝΕΩΝ
 ACTION FOR EDUCATION
 ACTIONAID HELLAS
 CHANGEMAKERS LAB
 CHOOSE LOVE – HELP REFUGEES
 ΔΙΚΤΥΟ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ
 ΔΙΚΤΥΟ ΜΕΛΙΣΣΑ
 ΔΑΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

⁴ Ν. 2101/1992 και 4251/2014 και Υπόθεση Α. Λαβίδα κ.λπ. κατά Ελλάδος:
<https://docs.google.com/viewerng/viewer?url=http://www.curia.gr/wp-content/uploads/2013/05/AFFAIRE-LAVIDA-ET-AUTRES-c.-GRECE.pdf>

ΕΛΙΞ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΟΡΟΥΜ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ (ΕΦΜ)
ECHO100PLUS
EQUAL RIGHTS BEYOND BORDERS
EUROPE MUST ACT
ΖΕΥΞΙΣ
HUMANRIGHTS360
INTERNATIONAL RESCUE COMMITTEE (IRC)
INTERSOS HELLAS
ΚΑΡΙΤΑΣ ΕΛΛΑΣ
ΚΕΝΤΡΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΙΡΙΔΑ
ΚΕΝΤΡΟ ΗΜΕΡΑΣ ΒΑΒΕΛ
LEGAL CENTRE LESVOS
ΜΕΤΑΔΡΑΣΗ ΔΡΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ODYSSEA
REFUGEE LEGAL SUPPORT (RLS)
REFUGEE RIGHTS EUROPE (RRE)
REFUGEES INTERNATIONAL
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΟΡΟΘΕΤΙΚΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ "ΘΕΤΙΚΗ ΦΩΝΗ"
SOLIDARITYNOW
STILL I RISE
TERRE DES HOMMES HELLAS
ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΟ ΑΙΓΑΙΟ (RSA)